

SECURIZAREA FRONTIERELOR REPUBLICII MOLDOVA: REALITĂȚI ȘI PERSPECTIVE

*Alexei CERNOV, Facultatea de Relații Internaționale,
Științe Politice și Administrative*

The article analyzes an important issue for the Republic of Moldova: security of borders, that has a huge impact in geopolitical and geostrategical area. This issue affects national interests and external policy of republic.

The autor analyzes some aspects of the transnistrian conflict and the ways to solve it.

Securizarea frontierelor este una extrem de importantă pentru Republica Moldova și cu multe implicații în plan geopolitic și geostrategic. De altfel, însăși Republica Moldova este o frontieră. Din cauza că și-a obținut independența acum două decenii și este un stat tânăr, țara este nevoită să-și securizeze frontierele, dar pentru a realiza cele propuse e necesar totuși ca subiectul să fie cercetat fiind actual atât din punct de vedere științific, cât și politic. În același context, un element complementar și indispensabil pentru o mai bună înțelegere și o cunoaștere mai aprofundată a securizării statului moldovenesc îl prezintă cercetarea cadrului normativ-legislativ de realizare a politicii de securitate a Republicii Moldova.

Abordând problema securității frontierelor Republicii Moldova, nu putem ignora întrebarea: Ce viitor și ce frontieră pentru Republica Moldova, o țară ce se găsește pe un teritoriu restrâns și unde sunt toate frământările tipice lumii postcomuniste? Astăzi orientarea Republicii Moldova către UE este clară, aderarea la UE nu este garantată, iar planurile Rusiei de a integra membrii CSI cu Moscova sunt evidente. Deci, Moldova ar putea dori ceva diferit din perspectiva Rusiei, dar în final ar putea ceda în fața ei. De fapt Moldova se va confrunta cu o provocare numită „filandizare” și cu integrarea în instituțiile controlate de Rusia (organizarea Tratatului de Securitate Colectivă și Uniunea Vamală).

Ar fi asta o catastrofă pentru Moldova? Nu putem spune asta. Realizarea reformelor ar face din Moldova o țară dezvoltată oricum și aceasta se va putea simți confortabil în orice structură sau sistem geopolitic. Necesitatea unei politici de vecinătate și, concomitent, sporirea rolului statelor vecine este argumentată prin faptul că ultimele valuri de extindere coincid cu creșterea numărului de țări vecine cu un nivel scăzut de trai, majoritatea aflate în proces de tranziție, iar acest fapt se răsfrânge inevitabil și asupra stabilității și securității UE.

O caracteristică geostrategică este interesul strategic și politic al unei mari puteri (Rusia) față de teritoriul acestei țări și chiar prezența militară efectivă a acesteia în Republica Moldova. Acest lucru trezește potențialilor inamici ai

Rusiei (SUA, UE, Turcia) un interes „motivată negativ” față de Chișinău. Acest moment este cu atât mai semnificativ cu cât Rusia întreține politic și spiritual conflictul din estul Republicii Moldova, care la rândul său este un focar de instabilitate regională.

Spre deosebire de alte țări, în Moldova este încă foarte modest și aportul instituțiilor societății civile, al organizațiilor neguvernamentale la conștientizarea, studierea și influențarea procesului de rezolvare a problemelor de securizare a frontierelor și apărare națională. Astăzi, la începutul secolului XXI, deja putem vorbi de o securitate la frontierele republicii, este evident că Republica Moldova nu poate rămâne în afara comunităților formate de alte state. În acest sens, impactul proceselor integraționiste occidentale și a celor integraționiste/dezintegraționiste din spațiul CSI asupra politicii de securizare a Republicii Moldova nu este întâmplător. În calitate de stat lipsit de resurse proprii, dar dependent de cele ale Federației Ruse, Republica Moldova este influențată tot mai mult de procesele care se desfășoară în Occident.

Fiind un stat tânăr care și-a dobândit independența acum 23 de ani în urmă, țara noastră încearcă să-și găsească locul în cadrul acestor procese.

Pornind de la aceasta, procesele din arealul European sunt complexe și dinamice și acționează direct asupra intereselor naționale și a politicii externe a statelor, inclusiv asupra Republicii Moldova. În conjunctura geopolitică actuală, când Uniunea Europeană se extinde tot mai mult spre Est, necesitatea securizării naționale este și un deziderat al timpului.

Astfel, putem menționa că securizarea frontierei Republicii Moldova reprezintă un sistem complex, iar funcționarea acestuia influențează asupra dezvoltării întregii țări. La momentul actual (iunie 2013), putem vorbi despre o securizare eficientă a frontierei, evident că acest nivel de securizare nu poate fi apreciat satisfăcător, deoarece există restanțe la mai multe aspecte ale problemei. Ce a fost necesar de realizat în primii ani de independență s-a realizat complet abia acum, este vorba de securizarea frontierei cu Ucraina și România, în afară de sectorul transnistrean care este monitorizat cu ajutorul Misiunii „Eubam” și este controlat doar cu puncte vamale interne. E de menționat că acest sector este păzit de organele din domeniul pazei frontierei administrației de la Tiraspol.

Pe sectorul de Vest, la frontieră cu România, statul trebuie să intervină la capitolul asigurării și realizării managementului integrat al frontierei de stat, precum și pe întreaga frontieră.

De menționat că structura responsabilă de asigurarea securității frontierei la momentul actual este Poliția de Frontieră, care realizează politica statului în domeniul managementului integrat al frontierei de stat, combate migrația ilegală și criminalitatea transfrontalieră, precum și Serviciul Vamal – organul de stat care monitorizează circulația corectă a transportului de mărfuri.

În așa mod, Poliția de Frontieră asigură securizarea frontierelor prin metode de supraveghere (pe sectorul verde) între punctele de trecere și metode de control în punctele de trecere în colaborare cu Serviciul Vamal și alte organe secundare. Punctele de trecere sunt prezente la căile de acces între statele vecine având statut diferit prevăzut de Guvern. Aceste acțiuni de securizare se realizează pe uscat, pe sectoarele acvatice și aeriene.

La momentul actual, putem vorbi despre problema securizării frontierei Republicii Moldova ca de un proces continuu, de aceea, pentru eficientizarea securizării frontierelor e necesar ca organele de resort să se bazeze pe tratatele internaționale la care fac parte și pe acordurile cu vecinii săi pentru relații bune de vecinătate.

Dacă pe sectorul transnistrean se vor lua măsuri de control din partea organelor constituționale recunoscute pe plan internațional, acest fapt ar contribui la îmbunătățirea imaginii țării noastre ca stat de drept. Astfel, Chișinăul și Tiraspolul trebuie să promoveze o politică a pașilor mici nu doar la nivel declarativ, dar să:

- ridice posturile de control de la granița administrativă;
- integreze economia și populația ambelor maluri;
- realizeze o supraveghere și un control în comun cu organele competente în domeniu din partea ambelor părți;
- colaboreze și să implementeze mai multe proiecte sociale.

Controlul și supravegherea frontierei în comun va garanta stabilitate în relațiile dintre părți, astfel subiecții vor fi lipsiți de învinuiri reciproce. Aceste acțiuni vor apropia ambele maluri ale Nistrului și vor duce la realizarea integrării Republicii Moldova. Asemenea acțiuni trebuie realizate numai pe sectorul transnistrean.

În general, securizarea frontierei depinde în mare parte de factorul uman. Astfel, îndeplinirea atribuțiilor funcționale de către polițiștii de frontieră va duce la asigurarea securității la frontieră.

Totodată, se cunoaște faptul că odată ce a avut loc trecerea din Serviciul grăniceri în Poliția de Frontieră, acestui organ i s-au acordat împuterniciri mai largi, precum urmărirea penală, noi metode de supraveghere etc.

Astfel, ar fi binevenit ca localitățile din zona de competență a poliției de frontieră să fie preluate de organul de supraveghere la frontieră. Prin aceasta se va sigura ordinea publică, respectarea circulației rutiere, combaterea criminalității transfrontaliere. La frontieră se va afla un singur organ care va supraveghea respectarea legii din toate punctele de vedere. Asemenea acțiuni vor duce la o securizare a frontierelor mai eficientă, vor dispărea conflictele între organele statului și populația din zona de frontieră.

Recomandat

Constantin SOLOMON, dr. hab., prof. univ.